

บทบาทและสถานภาพของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายไทย

นางสาวจรงค์ษ์ เมธาวรรกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2549

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ROLES AND LEGAL STATUS OF FREIGHT FORWARDERS UNDER THAI LAWS

Miss Jongruk Metaworakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws Program in Laws

Faculty of Law

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491583

จรงค์ เมธาอรกุล:บทบาทและสถานภาพของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายไทย.
(ROLES AND LEGAL STATUS OF FREIGHT FORWARDERS UNDER THAI LAWS) อ. ที่ปรึกษา :
ผศ.ชยันติ ไกรกาญจน์, อ.ที่ปรึกษาร่วม : อาจารย์ ดร.จุฬา สุขมานพ, 260 หน้า.

ธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ(Freight Forwarder) มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศของไทยเพราะเป็นธุรกิจที่ทำการเชื่อมโยงธุรกิจในภาคการค้าและภาคการขนส่งทั้งหลายเข้าไว้ด้วยกัน เนื่องจากผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศสามารถให้บริการในหลากหลายรูปแบบ จึงทำให้ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศมีสถานภาพตามกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยอาจมีสถานภาพเป็นทั้งตัวแทนของผู้ส่งหรือผู้รับตราส่ง หรือ ผู้ขนส่งทางบกภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ขนส่งทางทะเลภายใต้พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.2534 ผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องภายใต้พระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ พ.ศ.2548 และพัฒนาสู่ ผู้ให้บริการโลจิสติกส์

การพิจารณาสีทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศตามกฎหมายไทย จำต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงในแต่ละธุรกรรมที่ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าให้บริการประกอบกับเอกสารที่ออกให้แก่ผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับการพิจารณาสีทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบตามกฎหมายของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในประเทศสหรัฐอเมริกา ขณะที่ประเทศอังกฤษโดยสมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศแห่งประเทศอังกฤษ (British International Freight Association (BIFA)) ได้จัดทำเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า (Standard Trading Conditions 2004)เพื่อกำหนด สีทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ส่วนประเทศฝรั่งเศสมีการจำแนกประเภทผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศออกเป็น 2 ประเภท คือ Transitaire de transport อันมีสีทธิ หน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะตัวแทน และ Commissionnaire de Transport อันมีสีทธิ หน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะผู้ขนส่ง

จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยเห็นควรให้จัดทำเงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับใหม่เพื่อกำหนดสีทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศต่อการให้บริการในสถานภาพต่างๆ รวมถึงการรับรองสถานภาพของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ.2469 เพื่อให้ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศสามารถปฏิบัติพิธีการศุลกากรได้อย่างถูกต้อง ทั้งผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่ให้บริการในสถานภาพผู้ขนส่งทางทะเล (N -VOCC) ภายใต้พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.2534 ควรได้รับสีทธิในการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 0 เช่นเดียวกับผู้ขนส่งทางทะเล (VOCC) ที่ปฏิบัติการขนส่งด้วยตนเอง นอกจากนี้ภาครัฐควรออกกฎหมายในการกำกับดูแลธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพอันจะสามารถสร้างมาตรฐานการให้บริการของผู้ประกอบการที่เป็นสากลซึ่งจะส่งผลดีแก่ทั้งผู้ประกอบการผู้บริโภคและภาพรวมทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

สาขาวิชา นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....จรงค์ เมธาอรกุล
ปีการศึกษา 2549.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#4686209834 : MAJOR LAWS

KEY WORD : FREIGHT FORWARDER / STANDARD TRADING CONDITIONS.

JONGRUK METAWORAKUL: ROLES AND LEGAL STATUS OF FREIGHT FORWARDERS UNDER THAI LAWS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF.CHAYATI GREIGARN, THESIS COADVISOR : CHULA SUKMANOP,Ph.D., 260 pp.

Freight forwarding business plays a crucial role in economic and international trade development of Thailand because it links businesses in trading and transportation sectors together. Since freight forwarders can offer a variety of services, they can have different legal statuses. For example, they may be agent for the shipper or the consignee , or they can be land carrier under the Thai Civil and Commercial Code, sea carrier under the Carriage of Goods by Sea Act B.E. 2534, Multimodal Transport Operator under the Multimodal Transport Act B.E. 2548 or may evolve into logistics provider.

The determination of rights, duties and responsibilities of freight forwarders under the Thai laws depends on the particulars of each transaction they make as well as the documents they issued to the users. The approach is similar to the determination of legal rights, duties and responsibilities of freight forwarders in the United States of America. In the United Kingdom, the British International Freight Association (BIFA) has set up the Standard Trading Conditions 2004 to determine the rights, duties and responsibilities of freight forwarders to related parties whereas in France, freight forwarders are categorized into two types, namely 'Transitaire de transport', which has the rights, duties and responsibilities as an agent, and 'Commissionnaire de Transport', which has the rights, duties and responsibilities as a carrier.

As a result of the research, it is suggested that a new set of standard trading conditions be created to determine the rights, duties and responsibilities of freight forwarders in servicing with different statuses and that the status of freight forwarders be certified according to the Customs Act B.E. 2469 so that they would be able to follow the customs procedures correctly. In addition, freight forwarders with Non Vessel Operator Common Carrier (NVOCC) status under the Carriage of Goods by Sea Act B.E. 2534 should be given the right to pay 0% Value Added Tax like Vessel Operator Common Carrier (VOCC) who actually handles transportation by themselves. Finally, the government should enact laws to effectively regulate freight forwarding business. This will create an international standard for service providers and thus benefit operators, consumers and the country's overall economy.

Field of study Laws.....Student's signature..... *Jongruk Metaworakul*

Academic year 2006.....Advisor's signature..... *Chayati Greigarn*

Co-advisor's signature..... *Chula Sukmanop*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.จุฬาท สุขมานพ ที่ได้สละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม โดยตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ท่านอาจารย์ทั้งสองได้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งกรุณาช่วยตรวจทาน แก้ไขเนื้อหาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์สมพร ไพสิน ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ อาจารย์สุวิทย์ รัตนจินดา และ อาจารย์กฤติกา ปันประเสริฐ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งของท่านเพื่อรับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์ ซึ่งทุกท่านได้กรุณาให้คำแนะนำรวมทั้งชี้แนะประเด็นอันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณจินดานุช สุภาพ และสมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศแห่งประเทศไทย (TIFFA) ที่เอื้อเฟื้อข้อมูล และ เอกสาร ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ครอบครัว สำหรับความรักความห่วงใยที่มีให้ผู้วิจัยเสมอมา รวมทั้งช่วยเป็นกำลังใจอย่างมาก จนกระทั่งผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณพี่หลี่ และเพื่อนๆ อันได้แก่ เกตุ เล็ก มั่นท์ ไร่ด และทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจและเคียงเคียงจนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ประการใดแล้ว ผู้วิจัยขอกราบเป็นกตเวทิตูล แก่บิดา มารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนเกื้อกูลเสริมสร้างรากฐานที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้วิจัย แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความบกพร่องประการใดแล้ว ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 สมมุติฐานของการวิจัย.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 ลักษณะโดยทั่วไปและรูปแบบการให้บริการของธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	6
2.1 ความเป็นมาของธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	6
2.2 ความหมายของธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	7
2.3 รูปแบบและขอบข่ายการดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	12
2.3.1 ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าดำเนินการแทนผู้ตราส่งหรือผู้ส่งออก.....	12
2.3.2 ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าดำเนินการแทนผู้รับตราส่งหรือผู้นำเข้า.....	16
2.3.3 ผู้รับจัดการขนส่งสินค้าให้บริการรับจัดการขนส่งสินค้าเป็นกรณีพิเศษ.....	19
2.4 ประเภทของธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	21
2.4.1 ผู้ดำเนินการรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ (Freight Forwarder).....	21
2.4.2 ผู้ขนส่งสินค้าประเภทไม่มีเรือเป็นของตนเอง (Non Vessel Operating Common Carrier : NVOCC).....	22
2.4.3 ผู้ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบประเภทไม่มีเรือเป็นของตนเอง(Non-Vessel Operating Multimodal Transport Operator NVO-MTO).....	25
2.4.4 ผู้ให้บริการโลจิสติกส์ (Logistics Provider).....	30

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	33
2.5.1 เอกสารที่ผู้ใช้บริการออกให้แก่ผู้บริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	35
2.5.2 เอกสารที่ผู้บริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศออกให้แก่ผู้ใช้บริการ.....	38
บทที่3 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศภายใต้กฎหมายต่างประเทศ.....	49
3.1 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทน.....	49
3.1.1 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนของประเทศ อังกฤษ.....	49
3.1.2 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนของประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	54
3.1.3 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนของประเทศ ฝรั่งเศส.....	55
3.2 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่ง.....	59
3.2.1 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งของประเทศ อังกฤษ.....	59
3.2.2 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งของประเทศ สหรัฐอเมริกา.....	63
3.2.3 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งของประเทศ ฝรั่งเศส.....	66
3.3 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศภายใต้เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า ของสมาคมผู้บริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศแห่งประเทศอังกฤษ ฉบับปี 2004 (British International Freight Association (BIFA) Standard Trading Conditions).....	71
3.3.1 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทน.....	72
3.3.2 การดำเนินธุรกิจบริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวการ.....	73
3.3.3 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้บริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศสำหรับการให้ บริการในทุกรูปแบบ รูปแบบ.....	73
3.3.4 สิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบของลูกค้าต่อผู้บริหารจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ.....	80

บทที่ 4 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศภายใต้กฎหมายไทย.....	83
4.1 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนจองพื้นที่ระวาง สินค้า.....	83
4.1.1 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนจองพื้นที่ ระวางสินค้าภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	85
4.1.1.1 สิทธิหน้าที่ของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทน จองพื้นที่ระวางสินค้า.....	90
4.1.1.2 ความรับผิดของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนจอง พื้นที่ระวางสินค้า.....	98
4.1.2 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนจองพื้นที่ ระวางสินค้าภายใต้เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับปี 2533.....	108
4.1.2.1 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะ ตัวแทนจองพื้นที่ระวางสินค้า.....	109
4.1.2.2 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะ ตัวแทนจองพื้นที่ระวางสินค้าภายใต้ พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญา ที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.....	113
4.2 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนดำเนิน พิธีการศุลกากร.....	118
4.2.1 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนของ ผู้นำเข้าสินค้า.....	118
4.2.2 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะตัวแทนของผู้ส่งออก สินค้า.....	124
4.3 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้รับจ้างทำของ.....	133
4.3.1 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะ ผู้รับจ้างทำของภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	134
4.3.2 สิทธิหน้าที่ ความรับผิด ของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะ ผู้รับจ้างทำของภายใต้เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับปี 2533.....	138

4.4 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งทางบก.....	141
4.4.1 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งทางบกภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.....	144
4.4.2 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งทางบก ภายใต้เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับปี 2533.....	149
4.5 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งทางทะเล.....	152
4.5.1 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งทางทะเล ภายใต้เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้าฉบับปี 2533.....	153
4.5.2 สิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งทางทะเล ภายใต้พระราชบัญญัติการรับขนของทางทะเล พ.ศ.2534.....	159
4.5.3 ภาระทางภาษีมูลค่าเพิ่มของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ขนส่งทางทะเล.....	166
4.6 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่อง(MTO: Multimodal Transport Operator).....	171
4.6.1 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องภายใต้เงื่อนไขมาตรฐานทางการค้า พ.ศ.2534.....	171
4.6.2 การดำเนินธุรกิจรับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องภายใต้พระราชบัญญัติการขนส่งต่อเนื่อง พ.ศ.2548.....	181
4.6.2.1 คุณสมบัติของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่อง.....	183
4.6.2.2 ความรับผิดชอบของผู้รับจัดการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศในฐานะผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่อง.....	192
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	201
รายการอ้างอิง.....	233
ภาคผนวก.....	238
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	260